

וידבר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל ואמרת
אלהם מועדי יהוה אשר-תקראו אתם מקראי קדש אלה
הם מועדי: ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת
שבתון מקרא-קדש כל-מלאכה לא תעשו שבת הוא ליהוה
בכל מושבתיכם:

אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר-תקראו אתם במועדם:
בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערבים פסח
ליהוה: ובחמשה עשר יום לחדש הזה תג המצות ליהוה
שבעת ימים מצות תאכלו: ביום הראשון מקרא-קדש יהיה
לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבתם אשה ליהוה
שבעת ימים ביום השביעי מקרא-קדש כל-מלאכת עבודה
לא תעשו:

וידבר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל ואמרת

אלהם פי-תבאו אל-הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם
את-קצירה והבאתם את-עמר ראשית קצירכם אל-הכהן:

והניף את-העמר לפני יהוה לרצונכם ממחרת השבת יניפנו

הכהן: ועשיתם ביום הניפכם את-העמר כבש תמים בך

שנתו לעלה ליהוה: ומנחתו שני עשרנים סלת בלולה

בשמן אשה ליהוה ריח ניחח ונספה יין רביעת ההין:

ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד-עצם היום הזה עד

הביאכם את-קרבתן אלהיכם חקת עולם לדורותיכם בכל

מושבתיכם: וספרתם לכם ממחרת השבת

מיום הביאכם את-עמר התנופה שבע שבתות תמימות

תהיינה: עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום

והקרבתם מנחה חדשה ליהוה: ממושבתיכם תביאו ולחם

תנופה שתים שני עשרנים סלת תהיינה חמץ תאפינה בכורים

ליהוה:

מנחות פרק י

משנה ב

פיצד היו עושים? שלוחי בית דין יוצאין מערב
יום טוב, ועושים אותו כריכות במקור לשרקע,
כדי שיהא נוח לקצור, וכל העירות הסמוכות לשם
מתפסות לשם, כדי שיהא נקצר בעסק גדול. פינו
שחשכה, אומר להם: בא השמש? אומרים: הין. בא
השמש? אומרים: הין. מגל זוז? אומרים: הין. בא
מגל זוז? אומרים: הין. קפה זוז? אומרים: הין. קפה
זוז? אומרים: הין. שבת זוז? אומר להם: שבת זוז?
אומרים: הין. קצרו אקצרו? והם אומרים לו: קצרו
שלקה פצמים על כל דבר ודבר, והם אומרים לו:
הין, הין, הין. כל כך למה? מפני הפיתוסים, שהיו
אומרים: אין קצירת העמר במוצאי יום טוב.

כל כך למה — למה באו כל השאלות הללו, ולמה נקצר
העומר בעסק כה גדול? מפני הפיתוסים — שכפרו בתורה שבעל
פה, שהיו אומרים: אין קצירת העומר במוצאי יום טוב —
של פסח, אלא במוצאי שבת הראשונה שלאחר יום הראשון של פסח,
משום שכתוב (ויקרא כג, טו): "וספרתם לכם ממחרת השבת", ופירשו
הביתוסים: "ממחרת השבת" — כמשמעו, שאין מביאים את העומר
אלא ממחרת יום השבת, דהיינו ביום ראשון בשבוע, ולא הודו לדברי
חכמינו, שפירשו את הכתוב על פי הקבלה: "ממחרת השבת" היינו
ממחרת יום טוב הראשון של פסח, בין שחל יום טוב הראשון של פסח
להיות בחול בין שחל להיות בשבת (בעניין הצדוקים והביתוסים
עיינו באורנו למסכת אבות א, א); הלכך תיקנו חכמים, שיהא העומר
נקצר בעסק גדול, ושהיו שואלים ומשיבים, כפי ששנינו במשנתנו,
כדי לעשות פרסום רב לקצירת העומר ממחרת יום טוב הראשון
של פסח (עיינו רחבים הל' תמידין ומוספין י, יא), וקוצרים העומר
בלילה ולא ביום, שנאמר (ויקרא כג, טו): "וספרתם לכם ממחרת
השבת... שבע שבתות תמימות תהיינה", ואי אפשר להיות תמימות
אלא אם כן מתחיל למנות מתחילת הלילה, שהרי הלילה תחילת היום
הוא; והרי כתוב (דברים טו, ט): "מהחל חרמש בקמה תחל לספור",
מכאן שהקצירה בלילה כשעה שמתחיל למנות (ברטנורא).

משנה ה

משקרב העמר, יוצאין ומוצאין שוק ירושלים שהוא
מלא קמח וקלי — שלא כרצון חכמים, דברי רבי מאיר.
רבי יהודה אומר: כרצון חכמים היו עושים. משקרב
העמר, הטר הקדש מיד, והרחוקים מקרים מחצות
היום ולסלון. משקרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן
בן זבאי, שיהא יום הגוף כלו אסור. אמר רבי יהודה:
בהלא מן התורה הוא אסור? שואמר (ויקרא כג, יד):
"עד עצם היום הזה", מפני מה הרחוקים מקרים
מחצות היום ולסלון? מפני שהן יודעין שאין בית-
דין מתעצלין בו.

משנה ו

העמר הנה מתיר במדינה, ושפי הלחם במקדש.

"מריש ירחא דניסן עד תמניא ביה איתוקם תמידא, שהיו צדוקים אומרים: יחיד מתנדב ומביא תמיד (ונצחו חכמים שבא משל צבור, מתרומת הלשכה); מתמניא ביה ועד סוף מועדא, איתותב תנא דשבועיא, שהיו בייחוסין אומרים: עצרת אחר שבת (ולפי זה אין קצירת העומר דוחה שבת, ונצחום חכמים שעצרת אינו דוקא אחר שבת וממילא קצירת העומר הוא ממחרת יום-טוב, ואם הל בשבת דוחה את השבת)". (מנחות סה ע"א)

בתקופתנו הגדולה להתעוררותה של האומה לשיבת שבותה, לחדוש עמדתה העצמית על ארצה העתיקה, אחר שנות מאות רבות של תרדמה לאומית ושל חורבן הישוב אשר לארצנו הקדושה, הנוו חייבים חובה כפולה לפשפש באוצרותינו העתיקים לדעת מה היו אלה הזרמים אשר היו בחיינו הכלליים מאז. כי רק על ידי הידיעה הזאת נוכל לכוון את המשקל, לדעת איזה זרם הוא עצמי ומקורי לנו, ומתוך כך גם נצחי בטבעו ונותן לנו תקומה, זרם רוחני שכח כביר צפון בו להתחזק את חיי האומה בכל תקופותיה ולהגביר את כחה העצמי, ליתן לה את לשד חייה על אף כל צוריה ורומסי כבודה; ואיזהו זרם מקרי, לקוח מבראות זרים ובא אל גבול האומה על ידי השפעה של חולשה עצמית ושל דלדול כחה המקורי, ומתוך כך אין לו תקומה נצחית והוא כמוץ לפני רוח הזמנים אשר ישטפוהו בלי להשאיר לו רושם עמוק בחיי הכלל.

גם בתקופת הבית השני שבוכנו אל הארץ המורשה, אחרי המשבר הגדול של גלות בבל, כבר בא הצורך לכרות עמוק את מעין החיים אשר להתחיה, גם אז עמדו כבר מכשולים על הדרך, והכרות שטחיות אשר לא יכלו להתחזק מעמד נצחי בחיי האומה צצו ועלו על שרמותינו וקיו לנו לרועץ, לצמחי לענה וראש.

עלו קמשונים בדמות - צדוקיות וביתוסיות, והללו באו בטענותיהם המזוייפות לאומר:

כיצד יכולה עבודת ד' היותר מסתורית, הנעולה באלפי עזקאין בעד שכלו הרציונלי של האדם, - להיות יסוד צבורי? ככה היתה הטענה הצדוקית, עבודת הקדש ודוקא היותר כללית והיותר יסודית שלה, צריכה - לפי דעתם - להיות דבר פרטי - "יחיד מתנדב ומביא תמיד", זאת היא ההשגה השטחית, הצדוקית, שהננו עדיין אוכלים את הבוסף הצומח של גפן סדום זאת ושינינו קהות, אבל נצח ישראל נצח וינצח - ו"איתוקם תמידא", כי אמנם לא דבר פרטי הוא התוכן של עבודת הקדש בישראל, כי אם דבר צבורי וכללי ודבר העומד ברום חיי הלאום ומחיה את הלאום כולו, ואי אפשר שיהי יוצא מקשר החיים הזה כל אשר יתובר אל החיים (עפ"י קהלת ט ד) באומה.

והלאה אנו צועדים. בנין הארץ, היסוד הראשי, החקלאות, הלא היא אצל כל העמים רק גורם כלכלי חיוני פשוט, אבל העם אשר הנושא שלו כולו הוא קדש קדשים, וארצו, ושפתו, וכל ערכיו כלם קדש הם, כי הוא כולו ממלא את בטוי הקדש של כל האנושיות וכל היקום שלו, ובכל מקום שקוייאר קדש משתלחים לכרכה אינם כי אם ענפים מגזע מטעינו, הרי גם חקלאותו כולה היא ספגת קודש, והקודש הזה שביסוד החקלאי מוכלט הוא על ידי זה שתגיגת ראשית הקציר, העומר, עולה הוא למדרגת עבודת הקודש היותר עליונה, והקרבת המקודש עמו הוא קרבן שדוחה את השבת.

הכיתוסיות ודאי לא היתה חרדה על קדושת השבת ושמירתו יותר משומרי התורה הנצחיים, הפרושים, ולא כשכיל משמרת השבת ממלאכת קצירת העומר היתה מלחמתם כל כך נטושה נגד המציאות של האפשרות שידחה העומר את השבת, אם לא יפרשו כפירוש הללסתר שלהם, "ממחרת השבת" (ויקרא כג טו), ממחרת שבת בראשית" (מנחות סה ע"ב), אבל מחשבת-ירעל עמוקה היתה בלבבם, הם, אשר לא יכלו להחעמק כסגולה ישראל המיוחדת, לדעת את עומק הקדש אשר לגוי הקדוש הזה, אשר בשבתו על אדמת קדשו גם חקלאותו ובנין ארצו בכל תוצאותיה המפשיות והקרקעיות תוכן קודש יש להם, ודגל קודש הוא דגלם, ואוצר הקודש, התורה הקדושה, הוא כל מוסד חייהם הלאומיים כמו הפרטיים.

זאת ידעו הכל כי השבת קודש הוא לישראל והשכיחה מכל מלאכה היא בו חובה נמרצת, יוצא מן הכלל הוא רק התוכן של עבודת הקודש ה"ליונה, המסתורית, הספוגה אור קדש-קדשים, עבודת המקדש, אבל מי יהיו לחשוב שתהיה החקלאות קשורה בקשר אמיץ, עם עבודת הקודש העליונה הרזית, השמימית: ידעו הכל כי אסורה היא כל עבודה וכל מלאכה בשבת, ו"בחריש ובקציר השבת" (שמות לו כא), ואיך יכול הקרבן הבא ב"החל חרמש בקמה" (דברים טו ט) להיות דוחה את השבת, אם לא הרמז הגדול שיש כאן כי החקלאות הארץ-ישראלית בישראל, יסוד ישוכו ובנין נחלתו, - נמשכת היא ממקור הקודש באומה קדושה זו, ואם כי כל העבודה החקלאית בגילוייה והתמשכותה המעשית, הרי היא מכלל מלאכת החול ואסורה בשבת, אבל הקרבן של תגיגת ראשית הקציר מהחל חרמש בקמה מוכרח להיות עולה למדרגת-הקודש של הצבור הקבועה הדוחה את השבת, ואז האומה יודעת בכללותה איך לנצור את אישון עינה, את קדישה כולם, את דבר ד' אשר עמה, את התורה ואת המצות שהן חיי סגולתה.

וזאת לא יכלה הבייחוסיות לעכל, עיניה החלשות כהו ולא יכלו לסבול את האור הגדול הזה הזורח במלוא-הדרו, ועל כן רצתה להאפיל אותו ולהבליט ש"אין קצירת העומר דוחה את השבת", אין החקלאות עולה גם בישראל למדרגה של קודש קדשים, וממילא יתפוס בה החול הרגיל את מעמדו ומוזה תוכל כבר הדרגא להיות הולכת ויורדת עד כדי האפסיות של אור הקודש מחיי הלאום, והקבוץ הישובי. אבל נצחו חכמים ו"איתותב תנא דשבועיא" יודע לכל ישראל כי "ממחרת השבת" וממילא עד ממחרת השבת השביעית - אין משמעותם שבת בראשית, ואם אירע ראשית הקציר, קרבן העומר להיות בשבת, דינו הוא כדנין כל עבודת הקודש הקבועה, הצבורית, להיות דוחה את השבת, ומוזה דוקא יבוא מקורי-חיים לקדושת השבת ושמירתו בכל צביונו וקדושת משפטי התורה ותוקיה, בכל הדרת קדשם, בדבר ד' מקדש השבת. ומוזה גם כן אנו למדים כי רוח האומה כולה, ביחודה וכללותה, כולו קודש הוא "כי עם קדוש אתה לר' אלקיך" (דברים ז: יד ב וכא) וברוח המיוחד הזה אשר אין בכל העמים משלו נקום ונתעודד (עפ"י תהילים כ ט), וכל עמי התבל יתנו לנו כבוד ועז ותחיה עולם תהיה לנו, "יודעו תעי רוח כינה" (ישעיה כט כד), כי קדוש ישראל הוא מקור ישענו סלה, יחיי התורה והמצוה כולם חיי הלאום כולו המה. ונגד המהרסים מכל הצדדים, ונגד הכורים השטחיים, שלא הבינו ולא יבינו עוד את רוח האומה לכל עומקו, שהתאמצו ומתאמצים לעשות את עבודת הקודש ומשמרת התורה והמצוה כולה רק לדבר פרטי באומה - "יתוקם לנו תמידא" הבא דוקא משל צבור; ונגד אלה החפצים לנתק את היסוד החקלאי בארץ-ישראל מקשר קדושתו המחיה אותו לעד על אדמת הקודש, - איתותב תנא דשבועיא.

וזהו לנו יום הבכורים - יום מתן תורתנו לאות עולם ישראל, ולערוכת-נצח לתקומת שיבת שבותו, וצמיחת קרן ישעו, על אדמת קדשו. "אם סלה (עפ"י תהילים מז ה), בימין ד' רוממה! ימין ד' העושה חיל (עפ"י תהילים קיח טז) אשר רק בה ישע ישראל תשועת עולמים (עפ"י ישעיה מה יז) וארצו תבנה בנין שלם במהרה בימינו.

(מאמרי הראיה, ח"א, עמ' 177)

בראשית מטעו של העם הזה, אשר ידע לקרוא בשם הרעיון האלהי הברור והטהור בעת השלטון הכביר של האלילות בטומאתה-פראותה, נתגלתה השאיפה להקים צבור אנושי גדול אשר "ישמור את דרך ד' לעשות צדקה ומשפט". זוהי השאיפה, שבאה מכה ההכרה הברורה והעזה והתביעה המוסרית, הכוללת והרמה, להוציא את האנושיות מתחת סבל גורא של צרות רהניות וחמריות ולהביאנה לחיי חופש מלאי הוד ועדן, באור האידיאה האלהית, ולהצליח בזה את כל האדם כלו. למלואה של שאיפה זו צריך דוקא, שצבור זה יהיה בעל מדינה פוליטית וסוציאליטית וכסא ממלכה לאומית, ברום התרבות האנושית, "עם חכם ונבון וגוי גדול", והאידיאה האלהית המוחלטת מושלת שמה ומחיה את העם ואת הארץ במאור-חייה. למען דעת, שלא רק יחידים חכמים מצוינים, חסידים ונזירים ואנשי-קדש, חיים באור האידיאה האלהית, כי גם עמים שלמים, מתוקנים ומשוכללים בכל תקוני התרבות והישוב המדיני; עמים שלמים, הכוללים בתוכם את כל השדרות האנושיות השונות, מן רום האינטליגנציה האמנותית, הפרושית, המשכלת והקדושה, עד המערכות היריבות, הסוציאליטיות, הפוליטיות והאקנומיות, ועד הפרולטריון לכל הליונו אפילו דומה יאיר ונאיר.